

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

STUDY ON DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS, SPECIAL
EDUCATION CENTRES, AND THE OFFICE OF SPECIAL EDUCATION
ADMINISTRATION'S SPECIAL EDUCATION CENTRES EFFICIENCY
DEVELOPMENT NETWORK GROUP 7

กัญญ์วรา ท่าว่อง¹, พงษ์เอก สุขใส²

Kanwara Tawong¹, Pong-ek Suksai²

Corresponding Author E-mail: Kanwarat66@nu.ac.th

Received: Apr 02, 2025; Revised: May 07, 2025; Accepted: May 15, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 248 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.961

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ :ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

1 นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Student in Master of Education Degree Educational Administration, Naresuan University

² ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to study the digital leadership of school administrators during the academic year 2024. The sample consisted of 248 participants, including 7 school administrators and 241 teachers. The instrument used for data collection was a questionnaire based on a 5-point Likert scale. Data were analyzed using mean, standard deviation, and interpretation of digital leadership. The content validity index (IOC) ranged from 0.67 to 1.00, and the reliability of the questionnaire was 0.961.

The research findings revealed that the overall, level of digital leadership among school administrators was high. When analyzed by specific aspects, the highest average score was found in the area of visionary leadership, followed by digital citizenship, professional excellence, and fostering a digital learning culture. The aspect with the lowest average score was systematic improvement.

Keywords: Digital Leadership, School Administrator, Special Education Centers

บทนำ

โลกยุคใหม่ในปัจจุบันนั้นถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัล ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและการทำงานของผู้คนไปอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงนี้ยังสร้างนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ชีวิตและการสื่อสารในทุกด้าน จึงกลายเป็นความท้าทายสำหรับระบบการศึกษาของไทยที่จำเป็นต้องปรับตัวตามให้ทันยุคดิจิทัลบทบาทของผู้บริหารการศึกษาจึงสำคัญมากในการเป็นผู้นำดิจิทัล นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น (จิตติมา วรณศรี. 2564: 212) การปรับตัวนี้ถือเป็นความจำเป็นเพื่อให้การศึกษาไทยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันนานาชาติเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดภารกิจหลักตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2579) โดยเน้นให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 18) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาคือการสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในทุกระดับของการศึกษา การมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่แข็งแกร่ง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสในยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ (กะรัต ทองใสพร. 2566: 263)

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับทุกช่วงวัย ด้วยเครือข่ายที่ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ในนโยบายการศึกษาไทย ปี 2567 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการสำคัญ โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและประชาชนในวงกว้าง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกโฉมการศึกษาให้ก้าวทันยุคดิจิทัล (Transforming Education to Fit in the Digital Era) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2566: 99) ตามนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในการส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ในการใช้ระบบจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน จึงส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และจากการวิเคราะห์นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีและจัดให้มีการอบรมด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรในปีการศึกษา 2567 เพื่อให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนต่อไป (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2567: ออนไลน์)

จากการเปลี่ยนแปลงและนโยบายที่ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลให้การบริหารงานในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) รวมถึงศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการบริหารงานเพื่อให้สามารถใช้ ICT อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2559: ออนไลน์) การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลในผู้บริหารสถานศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางที่สำคัญไป

พัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร ตลอดจนยกระดับความสามารถของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ รวมไปถึงช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น (เอกรัตน์ เชื้อวงศ์, 2565: 886)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

1.1 ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

จิตติมา วรรณศรี (2564: 121) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล คือ คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและช่วยส่งเสริมบุคลากรในองค์กรใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น

ปทุมณีธรรมา มาเชค (2565: 104) กล่าวว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership) หมายถึง ทักษะ วินัยและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำพางองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัล โดยสามารถปรับตัวใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรผ่านกระบวนการ วิธีการ และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยทักษะการเป็นผู้นำ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะ ทักษะ และความสามารถของผู้บริหารที่มีความรู้ และเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

National Educational Technology Standards for administrators: NETS-A (2009, อ้างถึงในพรวิภา เขยกลีน. 2566: 37) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารตามที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานชาติด้านเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) ซึ่งจะต้องสร้างแรงบันดาลใจ และการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันกับคนในองค์กร

2. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล (Digital age learning culture) ผู้นำทางการศึกษาต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในสถานศึกษา การจัดหาและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

3. ความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (Excellence in professional practice) ผู้นำทางการศึกษาต้องสนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมจัดการสรรเวลา ทรัพยากรและการเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง

4. การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic improvement) เพื่อการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายผลลัพธ์ ค้นหา ปรับปรุงพฤติกรรม ทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship) ผู้นำทางการศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความตระหนักในทางสังคมจริยธรรม กฎหมาย และความรับผิดชอบต่อที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

2. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.1 การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 27) กล่าวว่า เป็นการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้และต่อยอดการเรียนรู้ได้เองเพื่อนำไปผลิตเป็นนวัตกรรมใหม่ ทั้งนี้ครูจะเปลี่ยนบทบาทใหม่ละครูต้องมีทักษะใหม่ สำหรับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งบทบาทของผู้สอนคือ การช่วยชี้แนะแนวทาง ช่วยเหลือสนับสนุน โดยครูจะกำกับติดตามการทำงานและ คอยดึงผู้เรียนให้กลับมาอยู่ในกิจกรรมด้วยการตั้งคำถาม ในลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือการออกแบบการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry- Based Learning) สร้างสรรค์การเรียนรู้ให้หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการ ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ และครูทำหน้าที่เป็นคุณอำนวย (Facilitator) มากกว่าการสั่งการ และผู้สอนก็ต้องทำงานกันเป็นทีม เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูต้องปรึกษาหารือกันตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน

ปณัญฐธา มาเขค (2565: 83) กล่าวว่า เป็นยุคแห่งการใช้ชีวิตในแบบมีดิจิทัลทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่าน MOOCs (Massive Open Online Course) การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) และการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) การจัดการเรียนการสอนในยุคโลกดิจิทัลนั้นผู้สอนควรมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะแนวทางเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ผู้สอนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยคำนึงถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน มุ่งเน้นไปทางด้านการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน (Design of Activities) ต้องคำนึงถึงช่วงอายุของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมในการเรียนรู้ควรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนนั้น เมื่อผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านของการออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรม และการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ และรูปแบบของการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน อันก่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทาง และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และแบบสืบสวนสอบสวน (IBL) คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เช่น MOOCs แพลตฟอร์มดิจิทัล ทั้งนี้ครูต้องมีทักษะใหม่ในการใช้เทคโนโลยีและออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เหมาะสมกับผู้เรียน โดยทำงานร่วมกันในลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2.2 การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

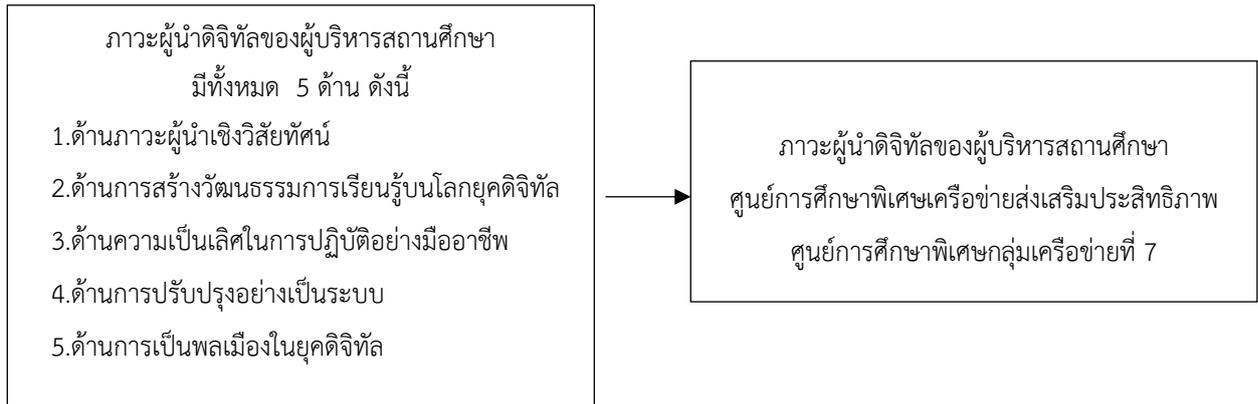
เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2559: ออนไลน์) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีความรู้และเข้าใจเทคโนโลยี เพื่อบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยต้องปรับสภาพแวดล้อมให้ทันสมัย รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในชุมชนคุณลักษณะของผู้บริหารยุคดิจิทัลควรรวมถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ให้ชัดเจน บริหารโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้ ICT อย่างแพร่หลาย พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นแบบอย่างในการใช้ ICT เพื่อสร้างนวัตกรรมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ควรมีระบบกำกับติดตามและให้คำปรึกษาด้านการใช้ ICT ให้เป็นไปตามนโยบายอย่างเหมาะสม

จิตติมา วรณศรี (2564: 212) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่กระทบต่อองค์การทั่วโลก ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงต้องมีการบูรณาการการบริหาร แนวทางต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ อาศัยหลักการการใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดการที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และอาศัยการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ โดยผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษา จูงใจใมน้ำาวสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนางานแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีสมรรถนะดิจิทัล เป็นผู้ริเริ่มสร้างนวัตกรรมแนวคิด วิธีการบริหารใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และผู้สอนก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยครูควรมีทักษะดิจิทัล ดังนี้ ทักษะการโค้ช การสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะต้องมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง
2. กำหนดกลยุทธ์ที่ท้าทาย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
3. นำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โดยจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสนับสนุนการดำเนินงานให้สำเร็จ
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้า ตรวจสอบระหว่างการทำงาน มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้บรรลุเป้าหมาย
5. ประเมินความสำเร็จว่าได้ดำเนินการตามแผนหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขหรือไม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถปรับตัวและบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องมีความรู้ด้าน ICT ชัดเจน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยี และเป็นแบบอย่างในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา รวมถึงมีระบบติดตามและให้คำปรึกษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ การบริหารควรมีหลักความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของทั้งผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีสมรรถนะดิจิทัล และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู ในขณะที่ครูควรมีทักษะด้านดิจิทัล เช่น การโค้ช การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การสร้างนวัตกรรม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ วางกลยุทธ์ ดำเนินการ นิเทศติดตาม และประเมินผลเพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิผลสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครูผู้สอน 686 คน รวมจำนวน 704 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน 241 คน รวมจำนวน 248 คน กำหนดตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (สถิรพร เขาวนชัย. 2561: 64) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูผู้สอนแต่ละศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

แบบสอบถามฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูล (Try-Out) จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (อ้างอิงจากสถิรพร เขาวนชัย(2561))ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับอยู่ที่ระดับ 0.961

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในการตอบแบบสอบถาม และด้วยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผ่านช่องทาง Google Form

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จำนวน 248 ฉบับได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาระดับผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในภาพรวม

ที่	ด้านภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล	(n=248)		ระดับภาวะผู้นำ	อันดับ
		\bar{X}	S.D		
1	ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	4.15	0.83	มาก	1
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล	4.04	0.84	มาก	4
3	ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	4.06	0.93	มาก	3
4	ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	4.02	0.87	มาก	5
5	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.10	0.86	มาก	2
	รวม	4.08	0.87	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากในปัจจุบัน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและวิเคราะห์ข้อมูล เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ แนวทางนี้จะส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างคุณภาพการศึกษา และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก้าวทันโลกยุคใหม่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดจึงต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสังกัดในด้านเทคโนโลยีและจัดให้มีการอบรมด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และบุคลากรควรมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและช่วยส่งเสริมบุคลากรในองค์กรใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น ดังผลการวิจัยข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับ ออระญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด (2564) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณัฐธิดา ทิศาภาค (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล กำหนดตัวชี้วัดรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มอบหมายงานให้แก่บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนการปรับปรุง พัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ศึกษาสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กะรัต ทองใสพร. (2566).ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล Leadership of School. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566).แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ.2566 -2570 ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวาร วดีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธิดา ทิศาภาค. (2565).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ ประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิตติมา วรณศรี. (2564).การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุพรรณการพิมพ์.
- บุญณัฐมา มาเขต. (2565).การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล (Administration of Organization in Digital Era). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรวิภา เขยกลั่น. (2566).ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา).กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สธิพร เขาวนชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการ บริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 -2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567).นโยบายการศึกษาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา2567. [ออนไลน์].สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567,เข้าถึงจาก <http://special.obec.go.th>.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2559).การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School management in digital era). [ออนไลน์]. สืบค้น เมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.trueplookpanya.com>.
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์. (2565). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ขอนแก่น: มหาลัยขอนแก่น.
- ออรธญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด. (2564).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.